

بحران جهانی گندم | آتش جنگ روسیه در خرمن گندم اوکراین

وقتی جنگ جهانی دوم به پایان رسید، تا مدت‌ها مردم هنوز درگیر آثار روانی آن بودند. زمان گذشت و با تغییر شرایط آب و هوایی و اقلیمی، نگاه‌ها به این سمت رفت که جنگ جهانی بعدی بر سر منابع طبیعی و به خصوص آب است. درست است که کمبود ذخایر طبیعی اکنون سال‌هاست که بیداد می‌کند و تغییرات آب و هوایی به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های کشورهای پیشرفته تبدیل شده است، اما جنگ اوکراین و روسیه شرایط را تغییر داد. بحران جهانی گندم که ناشی از جنگ روسیه و ممنوعیت صادرات است، مقدمه‌ی جنگ جدیدی خواهد بود که در شرف وقوع است؛ یعنی جنگ جهانی گندم. افزایش قیمت گندم و کاهش میزان تولید و واردات و صادرات آن به ذخایر موجود آسیب رسانده است. در این مقاله از [اخبار بورس](https://akhbarbourse.com) نگاهی کلی به اهمیت گندم و وضعیت فعلی آن در جهان خواهیم داشت.

این مقاله آموزشی کاری از گروه تولید محتوای اخبار بورس (<https://akhbarbourse.com>) است. اشتراک‌گذاری و استفاده از آن با ذکر منبع مانعی ندارد.

فهرست مطالب

- ۱..... روسیه سبد نان اروپا را خالی کرد.....
- ۱..... برترین کشورهای صادرکننده گندم.....
- ۲..... بیشترین واردات گندم به چه کشورهایی انجام می‌شود؟.....
- ۳..... وضعیت گندم اوکراین و روسیه بعد از جنگ.....
- ۶..... آینده تولید گندم در سال ۲۰۲۲-۲۰۲۳.....
- ۷..... نگاهی به وضعیت گندم در ایران.....
- ۸..... خودکفایی گندم.....
- ۸..... میزان تولید گندم دیم و آبی.....
- ۱۰..... آمارهایی از صادرات و واردات گندم در ایران.....
- ۱۱..... آینده گندم ایران.....
- ۱۱..... جایگاه ایران در بحران جهانی گندم.....
- ۱۲..... حذف یارانه گندم و آرد.....
- ۱۲..... جمع بندی.....
- ۱۳..... سوالات متداول با پاسخ های کوتاه.....

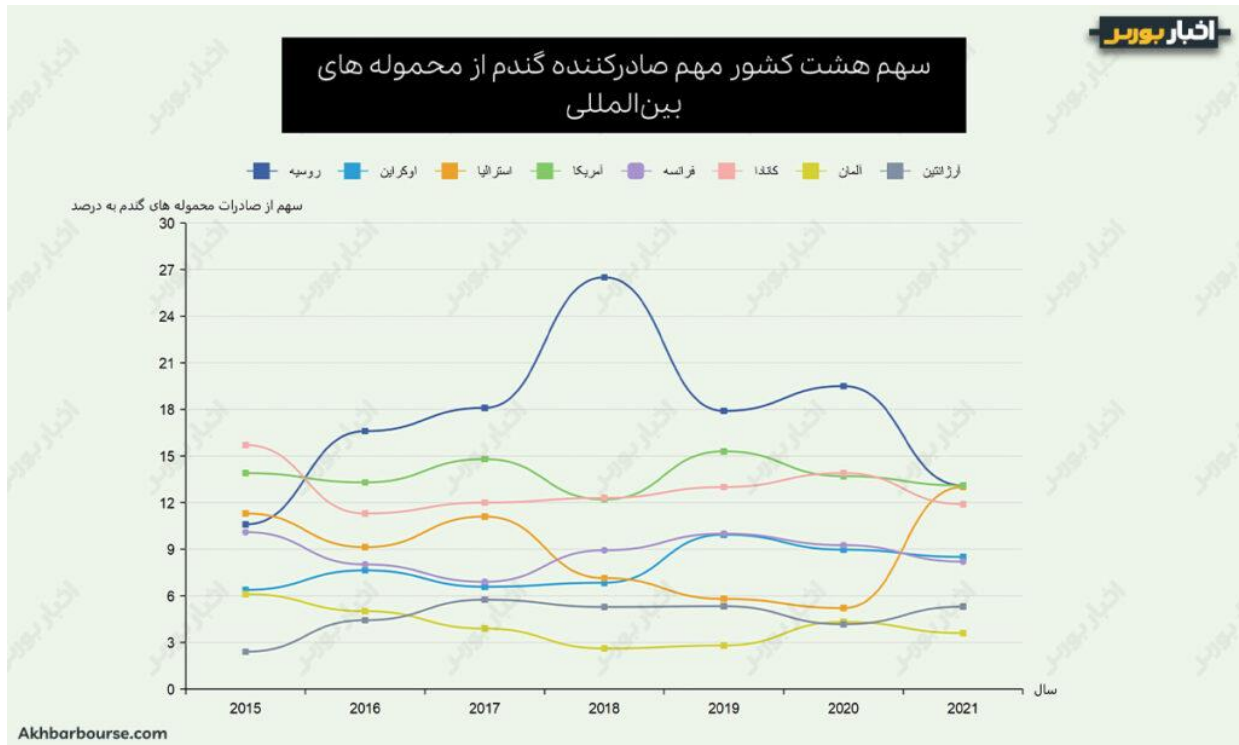
روسیه سبدهای نان اروپا را خالی کرد

نقش گندم و اهمیت آن در زندگی برای هیچ‌کسی پوشیده نیست. این مسئله آن قدر مهم است که بحران جهانی گندم اکنون به یکی از مهم‌ترین معضلات جهان تبدیل شده است. معضلی که ریشه در تهاجم روسیه به اوکراین دارد. ۲۴ فوریه ۲۰۲۲ (۵ اسفند ۱۴۰۰) بود که روسیه حمله به اوکراین را آغاز کرد. جنگی که از اول هم ترسناک بود. چرا که دو کشور درگیر این جنگ، نقش عمده‌ای در تولید گندم و سایر غلات دارند. اوکراین با لقب سبدهای نان اروپا شناخته می‌شود و در کنار روسیه حدود یک چهارم تولید گندم جهان را به عهده دارد. البته اگر بعد از جنگ سری به این آمار بزنیم، متوجه بغرنج شدن اوضاع خواهیم شد.

حالا دنیا در بهت جنگ و کووید ۱۹ و خشک‌سالی و در آستانه‌ی رکود احتمالی به سر می‌برد. بحران جهانی گندم مسئله‌ای است که ابعاد آن از همان آغاز جنگ مشخص بود، چه برسد به حالا که بعد از گذشت چند ماه از جنگ، وضعیت روز به روز بدتر هم شده است. این مسئله با افزایش قیمت غلات و ممنوعیت صادرات مواد غذایی هم همراه بود. مسئله‌ای که در نهایت به بحران جهانی غذا دامن می‌زند. آمارها نشان از افزایش قیمت جهانی گندم پس از جنگ دارند. البته قبل از شروع حمله نیز اقتصاددانان به این مسئله اشاره کرده بودند. چرا که به هر حال هم روسیه و هم اوکراین دو قطب مهم تولید کامودیتی در دنیا هستند.

برترین کشورهای صادرکننده گندم

حالا که بحث‌مان سر بحران جهانی گندم است، بد نیست نگاهی به کشورهای بیندازیم که بزرگ‌ترین صادرکنندگان غلات و به ویژه گندم در دنیا هستند. گفتیم که اوکراین و روسیه دو تامین‌کننده مهم و برتر گندم در دنیا هستند. اما حالا که این دو کشور درگیر جنگ هستند، کدام یک از کشورهای دیگر می‌توانند خلا آنها را جبران کنند؟ نمودار زیر بیشترین صادرات هشت کشور مهم را از سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۱ نشان می‌دهد:

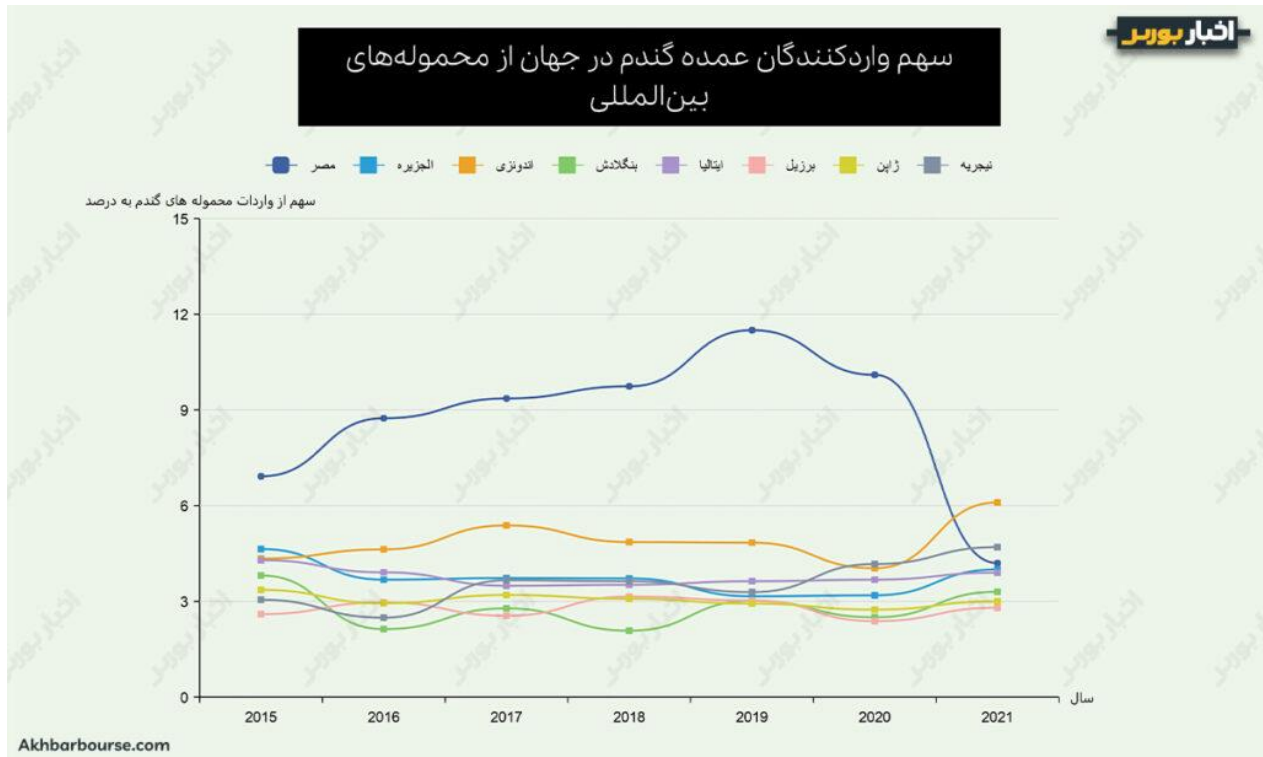

نکته جالب توجه این است که نام اوکراین و روسیه در کنار آمریکا، استرالیا و کانادا به عنوان پنج صادرکننده برتر گندم جهان در سال ۲۰۲۱ به چشم می‌خورد. این پنج کشور در مجموع سه پنجم یا ۵۹/۵٪ از ارزش کلی محموله‌های بین‌المللی غلات را تامین کردند. در جدول رده‌بندی برترین صادرکنندگان گندم در سال ۲۰۲۱، نام ایران در رده‌های پایینی فهرست صدماتی به چشم می‌خورد.

این رده‌بندی پس از بحران جهانی گندم و به طور کلی غذا که در پی جنگ اوکراین و روسیه و ممنوعیت صادراتی در برخی از کشورها اتفاق افتاده است، اکنون دستخوش تغییر شده است. طبق اعلام **رویترز**، وزارت کشاورزی اوکراین اعلام کرده است که این کشور از ابتدای ماه مه ۲۰۲۲، تنها ۶۴۳ هزار تن صادرات غلات داشته است. این رقم در مقایسه با مدت مشابه سال ۲۰۲۱ که ۱/۸ میلیون تن بوده است، کاهش بسیار چشمگیری پیدا کرده است.

بیشترین واردات گندم به چه کشورهایی انجام می‌شود؟

همان‌قدر که توجه به کشورهای صادرکننده گندم در این بحران جهانی مهم است، باید نگاهی هم به واردکننده‌ها و در واقع مشتریان این گندم‌ها داشته باشیم.

در این فهرست اسامی کشورهای اندونزی، مصر، ایتالیا، چین، الجزیره، بنگلادش، مراکش، نیجریه، برزیل، فیلیپین، ایران و ژاپن به چشم می‌خورد. بیشترین مشتریان گندم در دنیا کشورها آسیایی و آفریقایی هستند. این مسئله نشان از وابستگی این کشورها به گندم دارد. فرهنگ غذایی در این نقطه از دنیا به گونه‌ای است که گندم و به ویژه نان قوت غالب ساکنان آن بخش است.

وضعیت گندم اوکراین و روسیه بعد از جنگ

آنچه باعث بحران جهانی گندم و کاهش این غله شد، به طور عمده به حمله روسیه به اوکراین مربوط است. البته پیش‌تر از آن هم به دلیل مشکلات ناشی از قرنطینه، خشکسالی و عواملی از این دست تولید گندم در برخی مناطق کمتر شده بود. اما مسئله‌ی مهمی که در این‌جا حائز اهمیت است، مقایسه وضعیت دو کشور درگیر در این جنگ است. هرچقدر اوضاع صادرات اوکراین به هم ریخته، ولی روسیه از این قضیه منتفع شده است. آمار و ارقام بهتر می‌توانند این اتفاق را توضیح بدهند.

آمار صادرات اوکراین

در اوکراین پس از تهاجم روسیه به خاک این کشور، با کاهش صادرات مواجه شد. نمودار زیر به وضوح این مسئله را نشان می‌دهد.

تنها پس از گذشت سه ماه از جنگ، میزان صادرات اوکراین به کمترین مقدار در ۹ سال اخیر نزدیک شده است. با ادامه‌ی جنگ و به‌روز شدن آمارهای صادرات و تولید گندم اوکراین، این اختلاف فاحش‌تر هم خواهد شد. به لحاظ نرخ رشد نیز اوکراین در سال ۲۰۲۲ نسبت به سال گذشته، عدد **۴۷/۳۷٪ -** را تجربه کرده است که نشان از کاهش تقریباً ۵۰ درصدی صادرات دارد. این اعداد و ارقام بهتر نشان می‌دهند که چرا مسئله بحران گندم اکنون یک مشکل جهانی است.

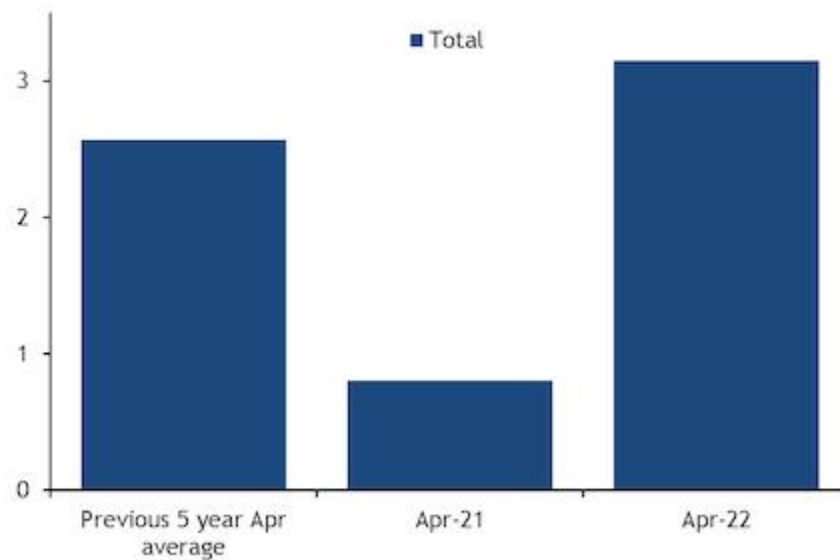
وزارت کشاورزی و غذای اوکراین هم در ۳۰ مه ۲۰۲۲ آماری از صادرات غلات منتشر کرد. این آمار نشان می‌دهد که تا ماه مه سال جاری، تنها ۴۲ هزار تن گندم از این کشور صادر شده است. این در حالی است که در مدت مشابه سال گذشته، این رقم برابر با ۷۵۶ هزار تن بوده است. پیش‌بینی‌ها برای صادرات گندم اوکراین در سال ۲۰۲۲، عدد ۱۸ میلیون و ۵۶۸ هزار تن را نشان می‌دهد.

آمار صادرات روسیه

اما روسیه در این بحران جهانی گندم وضعیت متفاوتی را تجربه می‌کند. به تصویر زیر نگاه کنید.

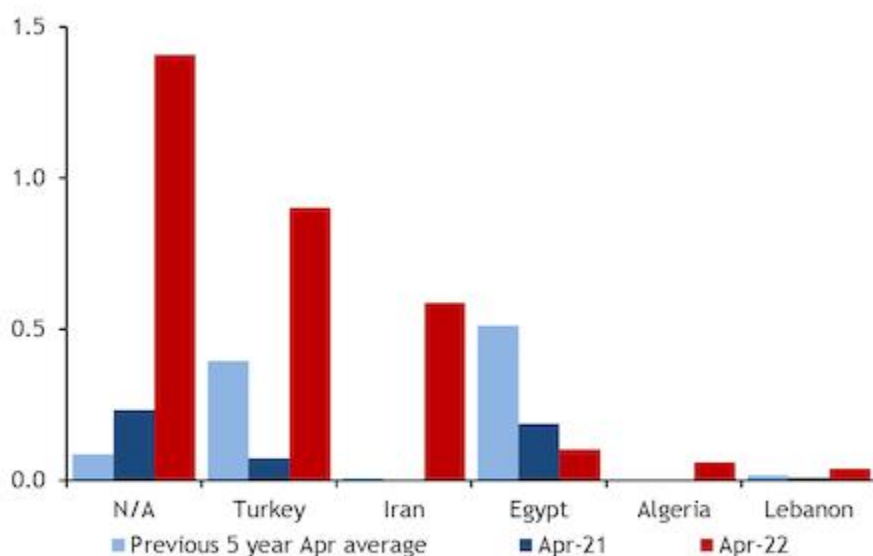

در نمودار بالا می‌توانید میزان صادرات گندم روسیه را در طی سال‌های مختلف ببینید. جالب است که به رغم تحریم‌های جهانی، میزان **صادرات گندم روسیه تا آوریل ۲۰۲۲** افزایش داشته است. یکی از مهم‌ترین مسائلی که منجر به چنین اتفاقی شده است، به افزایش جهانی قیمت گندم و اقدامات روسیه در قبال این مسئله مربوط است. تخفیف‌های جذاب صادرکنندگان روس، خریداران را وسوسه می‌کند. نمودار زیر میزان محموله‌های گندم روسیه را در آوریل ۲۰۲۲ نشان می‌دهد.

میله اول میانگین محموله‌ی گندم روسیه در پنج سال قبلی است. با مقایسه میله دوم و سوم می‌توان کاملاً متوجه شد که میزان صادرات گندم در آوریل ۲۰۲۲ در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته چه رشد بالایی داشته است.

نمودار دیگری هم که بررسی آن خالی از لطف نیست، مربوط به آمار کشورهای است که روسیه گندم خود را به آن نقاط صادر می‌کند.

در نمودار بالا، میله‌های قرمز رنگ آمار مربوط به آوریل ۲۰۲۲ هستند. می‌بینید که صادرات گندم روسیه در این ماه به کشورهای ترکیه، ایران، الجزایر و لبنان افزایش پیدا کرده است. همچنین بخش اعظم این محموله (۴۵٪ از حجم کل) به مقاصد ناشناخته ارسال می‌شود. میله‌ی سرمه‌ای رنگ هم آوریل سال ۲۰۲۱ را نشان می‌دهد که بیانگر این است که کشوری مثل مصر، سال گذشته واردات بیشتری را نسبت به سال جاری داشته است. همه‌ی آمارها نشان از افزایش چشم‌گیر صادرات گندم روسیه در بحبوحه بحران جهانی داشته‌اند. فعالان بازار هم همچنان از بالا بودن تقاضا برای گندم آسیاب‌شده روسیه خبر می‌دهند.

آینده تولید گندم در سال ۲۰۲۲-۲۰۲۳

دنیا نه فقط به روسیه، که به هند هم چشم دوخته است. کشوری که در چند ماه گذشته رکورد صادرات گندم را شکست. اما در مورد روسیه برآوردها حاکی از آن است که محصول گندم این کشور

در شرایط بسیار مطلوبی به سر می‌برد. به طوری که تخمین‌ها نشان از تولید ۸۵ میلیون تن گندم آسیاب‌شده دارد. حتی امکان دارد این رقم به ۹۰ میلیون تن هم برسد که در این صورت یک سقف تاریخی برای روسیه ثبت می‌شود.

اما هند به دلیل خشک‌سالی و کمبود بارش، احتمالاً با کاهش تولید گندم در فصل آینده مواجه می‌شود. اکنون برآوردها به ۹۵ میلیون تن برای این کشور کاهش پیدا کرده است. در حالی که پیش‌تر رقم ۱۰۵ نیز در گزارش‌ها به چشم می‌خورد. به همین دلیل است که دامنه **ممنوعیت صادرات مواد غذایی** به هند هم کشیده شده است. این کشور مطابق برنامه‌هایش تا انتهای دسامبر سال جاری، صادرات گندم را ممنوع اعلام کرده است. البته این زمان‌بندی با ادامه‌ی جنگ و تغییرات شرایط دستخوش تغییر هم خواهد شد. نه فقط هند که چندین کشور دیگر نیز ممنوعیت صادراتی روی گندم و برخی غلات اعمال کرده‌اند. عاملی که به تشدید بحران جهانی گندم و مواد غذایی دامن می‌زند.

وضعیت ایالات متحده هم خوب نیست. شاخص گندم زمستانه این کشور پایین‌ترین میزان را در ۲۰ سال اخیر نشان می‌دهد. این امر در کنار عواملی مثل افزایش جهانی قیمت گندم، مانع از صادرات می‌شود. در شرایطی که سایر کشورها هم‌چنان با کاهش صادرات مواجه باشند و افزایش قیمت‌ها هم‌چنان ادامه داشته باشد، به احتمال فراوان و بدون توجه به درگیری‌ها و جنجال‌های سیاسی شاهد افزایش چشم‌گیر صادرات گندم روسیه خواهیم بود. واردات گندم با قیمت بالای جهانی، بیشتر به رونق صادرات گندم روسیه منجر می‌شود. گندمی که با قیمتی جذاب‌تر قابلیت رقابتی بالاتری پیدا می‌کند.

نگاهی به وضعیت گندم در ایران

حال پس از بررسی وضعیت گندم در جهان، باید وضعیت این محصول استراتژیک را در ایران بررسی کنیم. گندم جایگاه بسیار بالایی در امنیت غذایی دارد و محصولی راهبردی محسوب می‌شود. خودکفایی در تولید محصولات استراتژیک کشاورزی بحث با اهمیتی است که مسئولان همواره به دنبال آن بوده‌اند. وزارت جهاد کشاورزی حدود هفت سال پیش برای ۸ کالای اساسی شامل برنج، جو، گندم، حبوبات، پنبه، چغندر قند، ذرت و دانه‌های روغنی برنامه خوداتکایی تدوین کرد. در سال‌های ابتدایی نیز دستاوردهای تقریباً خوبی در این زمینه‌ها حاصل شد اما به تدریج و به دنبال اتخاذ سیاست‌های نادرست و خشکسالی‌ای که ایران را احاطه کرده است، طرح‌ها یا دچار عقب‌ماندگی شدند و یا اینکه به طور کامل شکست خوردند. در حال حاضر ما تقریباً در همه زمینه‌ها واردکننده هستیم و در برخی کالاها میزان وابستگی بسیار بالا است.

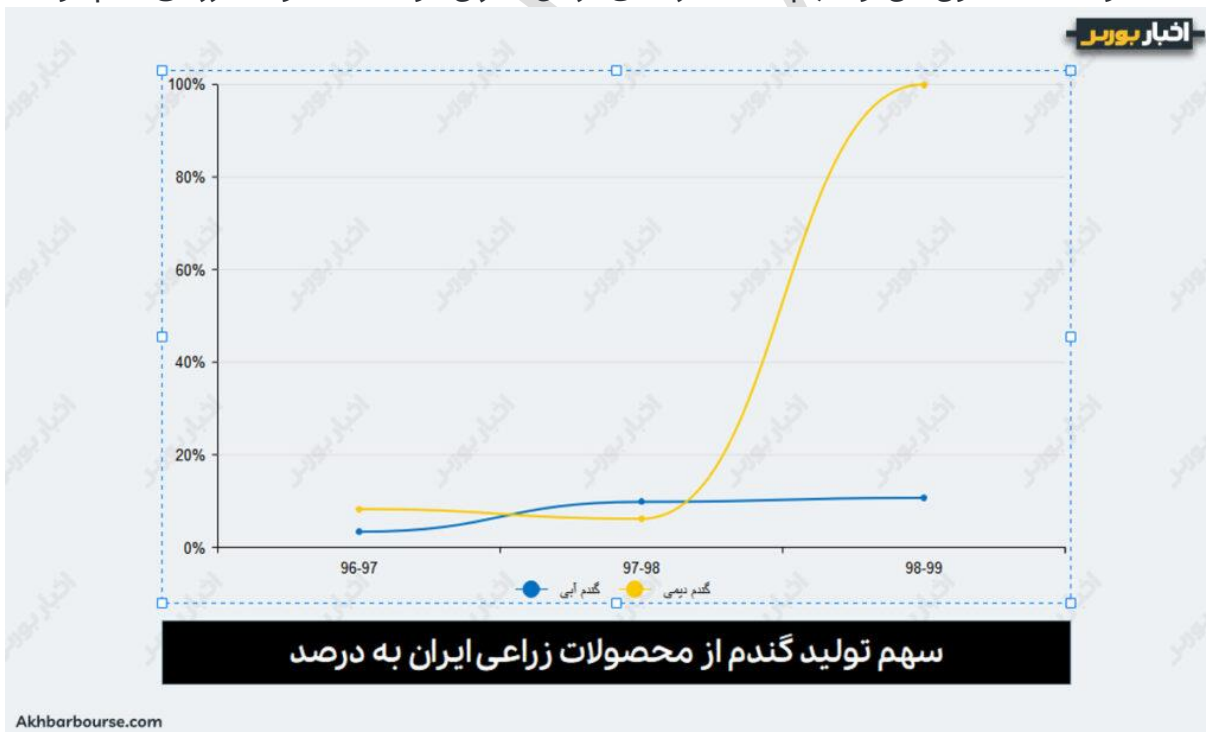
خودکفایی گندم

ایران برنامه ۱۲ ساله جامع و کاملی را طراحی و اجرایی کرده است تا در سال ۲۰۲۶ به اقتصاد و زراعت کامل گندم یعنی کشت، تولید، صادرات، واردات، مصرف سرانه و درصد مطمئن خوداتکایی برسد.

ایران در سال ۱۳۸۳ با تولید بیش از ۱۴/۵ میلیون تن گندم در تولید این محصول استراتژیک کشاورزی به خودکفایی رسید. اما در سال ۱۳۸۸ با واردات بیش از ۵/۴ میلیون تن گندم، به چهارمین واردکننده بزرگ این محصول در جهان تبدیل شد. بعد از آن هم در سال ۱۳۹۴ دوباره به خودکفایی رسید. در نهایت فائو در سال ۲۰۱۸ اعلام کرد که ایران با تولید ۱۴ میلیون و ۵۰۰ هزار تن گندم در رتبه ۱۳ دنیا ایستاده است و باز هم ایران خودکفایی در تولید گندم را به ثبت رساند.

میزان تولید گندم دیم و آبی

در سال ۹۶-۹۷ بیشترین میزان تولید دیم از بین محصولات زراعی مربوط به محصول گندم دیم با تولید حدود ۹/۴ میلیون تن و سهم ۷/۶۶ درصدی از کل میزان تولید محصولات زراعی دیم بود.

استان‌های کردستان با سهم ۹/۲۰ درصدی، آذربایجان شرقی با سهم ۱۲ درصدی، گلستان با سهم ۴/۱۱ درصدی، همدان با سهم ۷/۸ و زنجان با سهم ۵/۸ درصدی در رتبه‌های اول تا پنجم تولیدکنندگان

گندم دیم کشور قرار گرفتند. این پنج استان جمعاً در حدود ۵/۶۱ درصدی از کل تولید گندم دیم کشور در این سال را تامین کرده‌اند.

در سال زراعی مذکور، رتبه دوم بیشترین میزان تولید آبی از بین محصولات زراعی مربوط به گندم با تولید حدود ۴/۸ میلیون تن و سهم ۳/۱۱ درصدی از کل میزان تولید محصولات زراعی بود.

استان‌های خوزستان با سهم ۹/۱۷ درصدی، فارس با سهم ۹/۱۰ درصدی، گلستان با سهم ۷/۹ درصدی، کرمانشاه با سهم ۶ درصدی و خراسان رضوی با سهم ۸/۵ درصدی در رتبه‌های اول تا پنجم تولیدکنندگان گندم آبی کشور ایستادند. این پنج استان جمعاً در حدود ۳/۵۰ درصد از کل تولید گندم آبی کشور را تامین کرده‌اند.

میزان تولید گندم دیم و آبی در سال زراعی ۹۷-۹۸

در سال ۹۷-۹۸ بیشترین میزان تولید دیم از بین محصولات زراعی مربوط به محصول گندم دیم با تولید حدود ۵/۵ میلیون تن و سهم ۵/۷۱ درصدی از کل میزان تولید محصولات زراعی دیم بود. استان‌های کردستان با سهم ۸/۱۵ درصدی، گلستان با سهم ۶/۱۲ درصدی، آذربایجان شرقی با سهم ۹ درصدی، کرمانشاه با سهم ۷ درصدی و آذربایجان غربی با سهم ۸/۶ درصدی در رتبه‌های اول تا پنجم تولیدکنندگان گندم دیم کشور جای گرفتند. این پنج استان جمعاً در حدود ۳/۵۱ درصد از کل تولید گندم دیم کشور را تامین کردند.

همچنین، در همین سال رتبه دوم بیشترین میزان تولید آبی از بین محصولات زراعی مربوط به گندم آبی با تولید حدود ۲/۸ میلیون تن و سهم ۹/۱۰ درصدی از کل میزان تولید محصولات زراعی بود. استان‌های خوزستان با سهم ۱/۱۷ درصدی، فارس با سهم ۱۳ درصدی، گلستان با سهم ۹/۶ درصدی، خراسان رضوی با سهم ۴/۶ درصدی، کرمانشاه با سهم ۶/۵ درصدی و همدان با سهم ۴/۴ درصدی نیز به ترتیب رتبه‌های اول تا ششم را به خود اختصاص دادند. این شش استان جمعاً در حدود ۳/۵۳ درصد از کل تولید گندم آبی کشور را تامین کرده‌اند.

میزان تولید گندم دیم و آبی در سال زراعی ۹۸-۹۹

در سال ۹۸-۹۹ رتبه دوم بیشترین میزان تولید آبی از بین محصولات زراعی مربوط به گندم آبی با تولید حدود ۳/۸ میلیون تن و سهم ۹/۹ درصدی از کل میزان تولید محصولات زراعی آبی اختصاص یافت.

استان‌های خوزستان با سهم ۷۳/۱۶ درصدی، فارس با سهم ۴۸/۱۵ درصدی، خراسان رضوی با سهم ۳۶/۶ درصدی، گلستان با سهم ۲۷/۶ درصدی، کرمانشاه با سهم ۴۹/۵ درصدی در رتبه‌های اول

تا پنجم قرار گرفتند. این پنج استان جمعاً در حدود ۳۳/۵۰ درصد از کل تولید گندم آبی کشور را تامین کردند.

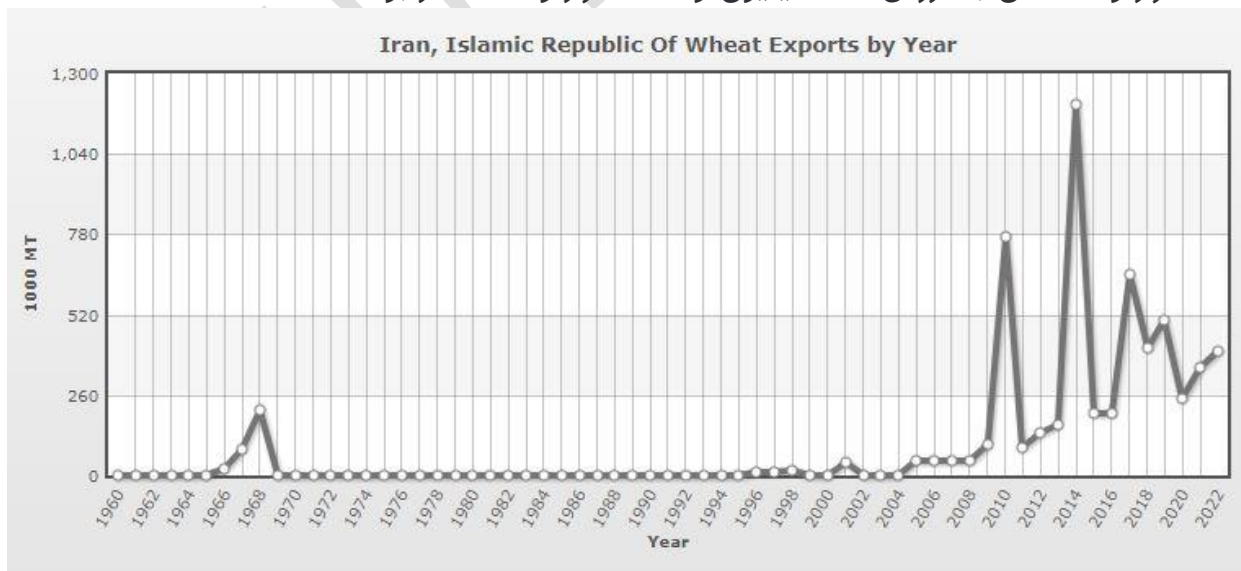
بیشترین میزان تولید دیم از بین محصولات زراعی در همین سال نیز مربوط به گندم دیم با تولید حدود ۲۳/۵ میلیون تن و سهم ۹۲/۶۵ درصدی از کل میزان تولید محصولات زراعی دیم بود. استان‌های کردستان با سهم ۱/۱۸ درصدی، گلستان با سهم ۶۷/۱۴ درصدی، آذربایجان شرقی با سهم ۲۹/۸ درصدی، کرمانشاه با سهم ۸۹/۷ درصدی و همدان با سهم ۲/۷ درصدی رتبه‌های اول تا پنجم را در اختیار داشتند. این پنج استان جمعاً در حدود ۸۸/۵۵ درصد از کل تولید گندم دیم کشور در این سال را فراهم کردند.

آمارهایی از صادرات و واردات گندم در ایران

مرکز اطلاع‌رسانی شرکت بازرگانی دولتی ایران (مبدا) اعلام کرد که وزن واردات گندم در فروردین ۱۴۰۱ نسبت به فروردین سال گذشته به بیش از دو برابر رسید و با ۱۲۰ درصد افزایش، از ۳۴۶ هزار تن در سال ۱۴۰۰ به ۷۶۳ هزار تن در سال ۱۴۰۱ رسید.

براساس آمارهای بانک مرکزی در سال ۱۳۹۹، در مجموع ۱/۱۶ میلیون تن غلات شامل گندم، برنج، جو و ذرت به ارزش ۸/۴ میلیارد دلار وارد کشور شد که در مقایسه با سال قبل از آن به لحاظ وزن ۶/۴ درصد افزایش و از لحاظ ارزش ۵/۵ درصد کاهش را نشان می‌دهد.

سید روح‌الله لطیفی، سخنگوی گمرک ایران در ۱۷ اردیبهشت ۱۴۰۱ در گفت‌وگو با خبرگزاری ایسنا اعلام کرد که در سال ۱۴۰۰ کل محصولات تولید شده با آرد گندم که از ایران صادر شده، دو میلیون و ۲۷۴ هزار و ۸۷۲ تن به ارزش ۴۷۰ میلیون و ۷۲۷ هزار و ۲۲۵ دلار بوده است.

در نمودار بالا می‌توانید میزان صادرات گندم ایران را در طی سال‌های مختلف ببینید. میزان صادرات ایران از سال ۲۰۱۸ کاهشی بوده است و دوباره از سال ۲۰۲۲ روند صعودی را نشان می‌دهد.

میزان خرید گندم داخلی تا شهریور به ۵/۵ میلیون تن می‌رسد

محمدرضا مرتضوی، رئیس کانون انجمن‌های صنایع غذایی ایران در گفت‌وگویی اعلام کرده است که روند واردات گندم متوقف نشده است. وی اضافه کرد که شرکت بازرگانی دولتی اقدام به واردات گندم می‌کند و تا به امروز نیز این واردات ادامه دارد و ماهی ۷۰۰ هزار تن گندم وارد کشور می‌شود. در ماه‌های پایانی سال میزان واردات گندم در ماه به ۱ میلیون تن نیز رسید.

وی با اشاره به اوج گرفتن خرید تضمینی گندم داخلی گفت: گندم استان‌های خوزستان، گلستان، فارس، کردستان، اردبیل و زنجان به دست آمده است و تا پایان شهریور میزان خرید گندم داخلی به مرز ۵/۵ میلیون تن خواهد رسید.

آینده گندم ایران

علیرضا مهاجر، معاون امور زراعت وزارت جهاد کشاورزی پیش‌بینی کرده است که تولید گندم در سال آینده به ۱۰ میلیون تن برسد و میزان خرید گندم از کشاورزان هم به ۶ تا ۶/۵ میلیون تن خواهد رسید.

نکته جالب توجه در زمان جنگ اوکراین و روسیه و تحت تاثیر قرار گرفتن امنیت غذایی جهان، این است که وزارت کشاورزی آمریکا انتظار دارد ذخایر گندم ایران طی سال ۲۰۲۲ افزایش ۹ درصدی نسبت به سال قبل داشته باشد و به ۴/۶۸ میلیون تن در پایان سال ۲۰۲۲ برسد.

همچنین، انتظار می‌رود واردات گندم ایران طی سال جاری و با افزایش تولید داخل کاهش ۲۴ درصدی داشته باشد و از ۷/۲ میلیون تن در سال قبل به ۵/۵ میلیون تن در سال جاری برسد.

جایگاه ایران در بحران جهانی گندم

با شروع جنگ روسیه و اوکراین، ایران به عنوان همسایه روسیه و وابسته به برخی محصولات کشاورزی تعیین‌کننده از هر دو کشور، با معضل به خطر افتادن امنیت غذایی روبه‌رو خواهد شد. مخصوصاً که گران‌تر شدن بی‌وقفه مواد غذایی در ایران، بدون این جنگ هم سفره مردم را سال به سال کوچک‌تر کرده است.

با تمام این تفاسیر می‌توان گفت که ایران می‌تواند هاب عبور غله روسیه باشد و روس‌ها گندم را به هر کشوری که بخواهند ترانزیت کند. از آنجا که میزان خرید غله در خلیج فارس افزایش چشمگیری پیدا کرده، ایران به عنوان کشوری که بین روسیه، قزاقستان و خلیج فارس است باید از این فرصت برای توسعه تجارت خود استفاده کند.

پس از آن که آمار تجارت دو ماهه ۱۴۰۱ ایران اعلام شد، نکته‌ی مهمی توجه همگان را به خود جلب کرد. روسیه که پیش‌تر نامش در بین رتبه‌های پایین لیست ۱۰ کشوری که از آن‌ها کالا وارد می‌کردیم قرار داشت، با صعود قابل توجه به جایگاه پنجم رسید. گندم، ذرت دامی و روغن، بیشترین سهم واردات ایران از روسیه در دو ماهه نخست ۱۴۰۱ را از آن خود کردند.

اگر بخواهیم با عدد و رقم صحبت کنیم، باید گفت که از مجموع بیش از ۳۱۹ میلیون دلار واردات از روسیه، گندم با بیش از ۱۳۸ میلیون دلار، ۱۰۲ میلیون دلار کالا با کاربرد خاص، ۱۷ میلیون دلار روغن آفتابگردان و گلرنگ و حدود ۱۱ میلیون دلار ذرت دامی بیشترین کالاهایی بودند که در دومانه نخست امسال از این کشور وارد کردیم.

حذف یارانه گندم و آرد

از اردیبهشت ماه سال جاری، دولت اعلام کرد که می‌خواهد نرخ آرد صنف و صنعت را تغییر بدهد و یارانه آرد را حذف کند. هدف از این کار این است که تمام محصولاتی که از آرد تولید می‌شوند، با قیمت یکسان به دست مصرف‌کننده برسند. البته باید این نکته را خاطرنشان کرد که از آنجا که ایران دیگر در زمینه گندم خودکفا نیست و میزانی از حجم مورد نظر خود را وارد می‌کند، دولت تصمیم به حذف یارانه آرد و گندم گرفت.

اصلاح یارانه آرد چه پیامدهایی را برای اقتصاد و بورس به دنبال دارد؟

حذف یارانه آرد مستقیماً بر قیمت گروه نان و غلات اثر قابل توجهی می‌گذارد که جایگاه مهمی در سفره خانوارهای ایرانی دارد. کاهش ضایعات آرد، جلوگیری از قاچاق آرد و گندم و کاهش خروج یارانه محصولات وابسته به گندم از مسیر صادرات جزو فواید حذف یارانه آرد از نظر مسئولان و کارشناسان است. به این نکته هم باید توجه کرد که تا زمانی که تفاوتی فاحش بین قیمت آرد توزیع‌شده در بازار با قیمت جهانی آن وجود دارد، احتمال قاچاق و انحراف آرد وجود دارد.

جمع بندی

بحران جهانی گندم که حالا از آن با نام جنگ جهانی گندم یاد می‌شود، مسئله‌ای نیست که بتوانیم به سادگی از کنار آن عبور کنیم. نه فقط روسیه و اوکراین، بلکه کل دنیا از تبعات منفی این جنگ در امان نیستند. آمارها نشان از کاهش صادرات و تولید گندم اوکراین دارد. کشوری که تا قبل از جنگ

نقش پررنگی در صادرات گندم به سایر نقاط دنیا داشت. در کشورمان هم اگر نگاهی به شرایط داخلی بیندازیم، با توجه به خشکسالی، سیاست‌های نادرست و موانع دیگر، در وضعیت خوبی به لحاظ تولید گندم به سر نمی‌بریم. هرچند مسئولان انتظار دارند که در سال جاری میزان تولیدات ایران افزایش پیدا کند. باید منتظر بمانیم و ببینیم که مقامات چطور می‌توانند این بحران جهانی را حل کنند.

سوالات متداول با پاسخ های کوتاه

منظور از جنگ جهانی گندم چیست؟

بحران ناشی از کمبود گندم که در سال ۲۰۲۲ جهان را تهدید می‌کند.

چه عواملی باعث وقوع بحران جهانی گندم شده است؟

تهاجم روسیه به خاک اوکراین، مهم‌ترین دلیلی است که موجب ایجاد این بحران شده است. هرچند پیش از آن قرنطینه چین و معضلات زنجیره تامین در کنار مسائلی مانند خشکسالی نیز زمینه را برای بروز چنین شرایطی فراهم کرده بود.

سهم روسیه و اوکراین در تولید گندم چیست؟

این دو کشور از جمله بزرگ‌ترین صادرکنندگان گندم در جهان هستند که اختلال در صادرات این دو کشور یک‌تنه دنیا را به آشوب کشیده است.

آیا هندوستان می‌تواند نقش تامین گندم را بر عهده بگیرد؟

آمارهای اخیر هندوستان در زمینه تولید گندم خیره‌کننده است. اما با این همه این کشور هم به منظور تامین گندم موردنیاز خود، صادرات این کامودیتی را ممنوع کرده است.

جایگاه ایران در بحران جهانی گندم کجاست؟

ایران که پیش‌تر جشن خودکفایی گندم را گرفته بود، اکنون خود جزو واردکنندگان این کالا است. اما به دلیل همسایگی با روسیه می‌تواند به عنوان هاب عبور غلات نقش مهمی را در این برهه از زمان ایفا کند.

